

# TURİZM SEKTÖRÜNDE 1992'DEN 1993'E BAKIŞ

Şu kadar turist gelmiş diye kendi kendimizi aldatmayalım, eksiklerimizi görüp önlem almaya çalışalım. Merkezi yönetimin bürokratik zincirleri kıramayan hantal yapısı ile bir entegrasyon ve işbirliği oluşturarak pratik ve ivedi yaklaşımlar içinde olması mümkün görülmemektedir

**ABDULLAH TEKİN\***

**1992** yılı, turizm açısından geçmiş yıllardan önemli sorunlarını çözülmeden taşımış ve 1993'e devretmiştir. Gelişen turizm bilinci gerek meslek yanlıları gerekse kamuoyu üzerinde daha etkin izler bırakırken devlet ağır işleyen yapısıyla bu gelişime eşdeğerli ayak uyduramamıştır. Örneğin turizm trafiği yoğun olan karayollarının düzenlenmesi konusuna öncelik tanınmamış, sağlık sorunlarının çözülmesi konusuna ilgi duymamış, yürüyüş yolları istemine burun kıvrımış, çevre sorunlarına sıcak bakmamıştır. Hanutçu, alafranga tuvalet, sağlık istasyonu, çöp v.b. sorunları üç-beş yıl önce de vardı, yine var. Kendi akışına bırakılmış bir turizm söz konusudur.

Tüm bu ilgisizliğin ortaya koyduğu sonuç ülkemizin turizm sektöründe nicelik artışına tanık olmasına karşın, nitelikte tempo kaybettiği şeklinde yansımaktadır. Turist girdilerindeki nicelik artışına rağmen nitelikte gözlenmeyen yükseliş harcamalarda ortaya çıkmış, 1990 yılında Türkiye'ye gelen her

**1992 yılı turizm açısından geçmiş yılların önemli sorunlarını çözülmeden taşımış ve 1993'e devretmiştir. Gelişen turizm bilinci gerek meslek yanlıları gerekse kamuoyu üzerinde daha etkin izler bırakırken devlet ağır işleyen yapısıyla bu gelişime eşdeğerli ayak uyduramamıştır.**

turist, ortalama 609 dolar harcar-ken 1992 yılında gelenler 522 dolar harcamıştır.

Turizm Bakanlığı'nın son istatistiklerine bakıldığında Avrupa OECD ülkelerinden yurdumuza gelen turist sayısı ile Doğu Avrupa ülkelerinden gelen turist sayılarının eşdeğerli olduğu görülüyor.

1990 yılında Avrupa OECD ülkelerinden yurdumuza gelen turist sayısı toplam 2.741.834 iken, 1992'de bu rakam 2.870.405 olmuş. Bir başka deyişle 1990 ile 1992 yılı arasında ciddi bir fark gözlenmiştir. Oysa Doğu Avrupa ülkeleri için durum farklıdır. 1990 yılında 134.681 turist gönderen Bağımsız Devletler Topluluğu 1992 yılında 1.039.194 turist göndermiştir. Artış oranı yüzde yediyüz civarındadır.

Doğu Avrupa kökenli turistlerin

Romanya, Bulgaristan ve Bağımsız Devletler Topluluğu örneği üç devletten gelenlerin iki milyonun üzerinde bu rakama ulaştığı nokta, bıraktıkları gelir dikkate alınırsa fazla olumlu sonuçlar ortaya koymaz. Bir başka deyişle "1992 yılında ülkemize 6 milyonu aşkın turist gelmiştir" şeklindeki bir yaklaşımın fazla sevinilecek bir yönü yoktur. Rakam vitrinsel olarak doğrudur, ancak içerik olarak özünde yanıltıcıdır, sevinç verici değildir.

Çünkü 1990 yılında 4.5 milyon turistin göze çarpmasına karşın 1992 yılında 6.5 milyon turist göze çarpmış, ancak elde edilen gelir açısından eşdeğerli bir farka tanık olunmamıştır.

1990 yılında elde edilen 3.5 milyon dolar civarındaki rakamla 1992 yılında elde edilen rakam ciddi bir farklılık göstermemektedir. O halde

\* Abdullah Tekin, TÜRSAB Antalya Bölgesel Yürütme Kurulu Genel Sekreter'dir.

1992 yılının çok başarılı bir yıl olarak geçtiği görüşü, rakamların ışığında reel bir değer kazanmamaktadır.

Nicelik olarak gözlenen artışla, nitelikteki durağanlık, hatta geriye gidiş kamufla edilmek istenmekte ve kamuoyu yanıltılmaktadır.

**Gözlenen durağanlığın ciddi nedenleri vardır:**

Kitle turizminin göreceli de olsa çevreyi olumsuz etkileyen ve sınırlı kazanç bırakan yapısıyla yetinilmiş, selektif turizm türlerine önem verilmemiştir.

Turizm için gerekli olan ve alt yapı çevre kapsamında yer alan yollar, sağlık istasyonları, arıtma tesisleri, tuvaletler ve rekreatif yollarla alanlara ciddi olarak el atıldığı söylenemeyeceği gibi, ileriye dönük yeni ve büyük nitelikli projelerle çalışmalara da tanık olunmaktadır. Bu yapı, OECD ülkeleri açısından turizmde statükoculuk olarak değerlendirileceği gibi özellikle karayolları ve sağlık istasyonları açısından sakıncalı görülebilir.

Henüz bir entegrasyon oluşturma yöntemine itibar etmeyen Bakanlığın diğer ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği oluşturmama yanlışlığının bu görünüme olumsuz bir etki yaptığı önemli bir noktadır.

1992 yılında görülen tablo 1993'e aynen devretmiştir. Sezon sonunda bir değerlendirme toplantısı yapılarak eksiklikler veya yanlışlıklar saptanıp kimi önlemlerin alınması yöntemine başvurulmuştur.

Görülen tabloda çevre, altyapı ve eğitim sorunları henüz tam anlamı ile çözümlenememiştir. Ana

**Şu kadar turist gelmiş diye kendi kendimizi aldatmayalım, eksiklerimizi görüp önlem almaya çalışalım. Merkezi yönetimin bürokratik zincirleri kıramayan hantal yapısı ile bir entegrasyon ve işbirliği oluşturarak pratik ve ivedi yaklaşımlar içinde olması mümkün görülmemektedir. O halde Antalya, Marmaris, Kuşadası örneği büyük destinasyon merkezlerinin bölgesel üst kuruluşlar oluşturarak yörelerinin sorumluluklarını üstlenmeleri gerekir.**

yollar, gezi kulvarları, rekreatif yollar, bisiklet yolları, golf alanları ele alınmamıştır. Sağlık istasyonları konusuna el atılmamıştır. Alafranga tuvaletler, hanutçu, Side'nin çöp sorunu örneği yaz aylarında baş ağrıtan konular ağırlıklarını korumaktadır. Meslek içi eğitim, işbaşı eğitimi konularına gereken önem verilmemiştir.

1992 yılında görülmeyen işbirliği ve eşgüdüm 1993 yılında da sergilenmezse kendi akışına bırakılmış bir turizm sektöründen söz edilebilir.

Bütün bu yaklaşımlar istem-sunum dengesindeki olumsuzluğu işaret etmektedir. Potansiyel tüketicinin istemlerini yerine getiremiyoruz. Buna rağmen oluşan istemi ülkemizin ucuz olmasına, güzelliğine ve insanımızın güler yüzlülüğüne yorumlamalıyız.

Bu tabloda 1993 yılı artışının 1992 örneğine benzeyeceği anlaşılmaktadır. Nitekim 1993 yılının ilk rakamları bunun işaretini vermektedir. 1993 yılının Ocak ayında 1992 yılına oranla % 1.18'lik bir artış gözlenmektedir. Ancak yapılan sıralamada gelenlerin Bağımsız Devletler Topluluğu, Bulgaristan, Romanya, Almanya, Macaristan sıralamasını izlediği ortaya çıkmaktadır. Bu tablo 8 milyonluk beklentiye ula-

şılabilceği sonucunu doğurabilir ama arzu edilen turist profili ilk sıralarda gözlenmez.

Sonuç olarak şu kadar turist gelmiş diye kendi kendimizi aldatmayalım, eksiklerimizi görüp önlem almaya çalışalım. Merkezi yönetimin bürokratik zincirleri kıramayan hantal yapısı ile bir entegrasyon ve işbirliği oluşturarak pratik ve ivedi yaklaşımlar içinde olması mümkün görülmemektedir. O halde Antalya, Marmaris, Kuşadası örneği büyük destinasyon merkezlerinin bölgesel üst kuruluşlar oluşturarak yörelerinin sorumluluklarını üstlenmeleri gerekir. Böylelikle üniversiteler, yerel yönetimler gibi turizm hareketlerine tam anlamıyla katılmayan kurum ve kuruluşlar bu hareketin içine çekilmiş olurlar.

İl yönetimi, ilgili bakanlık kuruluşları, yerel yönetimler, üniversiteler, turizmle ilgili dernek ya da birliklerin temsilcilerinden oluşan bir üst kurul, yaptırım gücüyle donatılıp kendi yöresinin sorunları ve çözümleri üzerinde çalışmalı, politikalar, projeler üretmeli, pazarlama yapabilmelidir.

Bu tür yeni çağdaş ve çarpıcı yaklaşımlara yer vermezsek her yıl aynı sorunları devredip nitelikten soyutlanan bir niceliğin alaturka övgüsüne takılıp kalabiliriz.□